

**SOCIAAL,
DUURZAAM EN
ONDERNEMEND**

**Op de bres voor een nog beter
leefbaar Neder-Betuwe**

Verkiezingsprogramma 2022

CDA Neder-Betuwe heeft zich in de afgelopen periode laten zien als een constructieve partij en een stabiele coalitiepartner. CDA Neder-Betuwe heeft de verantwoordelijkheid genomen voor het leveren van een aanzienlijke bijdrage aan het besturen van onze gemeente.

CDA Neder-Betuwe gaat de verkiezingen 2022 in met dezelfde Top 3 als in 2018. Martin Hommersom is lijsttrekker en Geerten van der Lugt nummer twee. Onze huidige wethouder Herma van Dijkhuizen complementeert de Top 3. Uitgangspunt bij onze drie kandidaten is steeds geweest: wat goed gaat moet je behouden! Kortom: **stabiliteit**, maar we willen wel vernieuwen en vooruitgaan.

**MARTIN
HOMMERSOM**
lijsttrekker

**GEERTEN
VAN DER LUGT**
kandidaat raadslid

**HERMA
VAN DIJKHUIZEN**
kandidaat wethouder

WAAR STAAT HET CDA VOOR?

We nemen u mee aan de hand van de uitgangspunten als partij in het algemeen en daarna naar het lokale beleid.

Onze basis

Als richtsnoer voor ons politiek handelen gebruikt het CDA de Bijbel. Daarbij streeft het CDA naar vrijheid en verantwoordelijkheid voor ons allen waarbij we omkijken naar elkaar. Wij streven naar eerlijk rechtspreken en opkomen voor onderdrukten en armen.

Rentmeesterschap

Vanuit een besef van verbondenheid tussen de generaties voelt het CDA zich geroepen tot zorg voor natuur en cultuur. Het is een Bijbelse opdracht om de natuur en de cultuur, die we hebben geërfd van onze (voor)ouders en te leen hebben van de mensen die na ons komen, te beheren en te beheersen. Daarbij moeten we verder kijken dan ons eigen belang en onze eigen tijd, ook op financieel gebied. Om een betere samenleving achter te laten zijn creativiteit en innovatie nodig.

Gespreide verantwoordelijkheid

Voor het CDA begint politiek met de erkenning van maatschappelijk initiatief. Mensen, buurten, sportclubs, scholen, kerken, geloofsgemeenschappen, zorginstellingen, bedrijven: ze leveren allemaal een unieke bijdrage aan de samenleving. De overheid geeft al die mensen en organisaties het vertrouwen en ondersteuning om te doen waar ze goed in zijn. De burger geeft de overheid het vertrouwen om te doen wat zij moet doen. Vertrouwen is dus belangrijk. Niet alles hoeft volgens regels en wetten te gebeuren. Mensen en bedrijven weten vaak zelf heel goed hoe dingen geregeld moeten worden. Iedereen mag meedoen en voor iedereen moet er een weg voor ontwikkeling zijn.

Publieke gerechtigheid

Het CDA staat pal voor de rechtsstaat als onmisbare voorwaarde voor de bescherming van menselijke waardigheid, ongeacht afkomst, kleur of geaardheid. De overheid is er om samenleven mogelijk te maken voor ons allemaal. Een betrouwbare overheid stelt duidelijke grenzen en geeft mensen zekerheid. De overheid is er ook om onrecht te bestrijden, ze moet rechtvaardig zijn. De overheid moet zorgen voor mensen die kwetsbaar en afhankelijk zijn.

Solidariteit

Er moet betrokkenheid zijn tussen generaties en tussen arm en rijk. We leven niet alleen voor onszelf, maar we zijn pas mens door met elkaar te leven. De overheid zorgt voor de basis van sociale zekerheid: voor iedereen die dat niet zelf kan organiseren is er ondersteuning bij zorgvragen, onderwijs en inkomen. De persoonlijke factor mag daarbij niet uit het oog worden verloren. Het CDA vindt onderlinge verbondenheid tussen mensen belangrijk.

In de raadsperiode die voor ons ligt wil CDA Neder-Betuwe **Op de bres voor een nog beter leefbaar Neder-Betuwe**. Daarom geen uitgebreid verkiezingsprogramma, maar een praktische opsomming van zaken waar wij ons hard voor willen maken. De leidende principes zijn rentemeesterschap, gespreide verantwoordelijkheid, publieke gerechtigheid en solidariteit.

WAT WILLEN BEREIKEN IN DE KERNEN VAN ONZE GEMEENTE?

Dodewaard

- Realisatie van een Multi Functionele Accommodatie bij verenigingshal De Eng met nieuwbouw voor de scholen De Hien en De Bellefleur
- Doorpakken met de herontwikkeling van het vrijkomende terrein van het dorpshuis
- Creëren van een levendig centrumgebied met (speciaal)winkels en horeca en mogelijkheid voor uitbreiding
- Voortvarend verder met uitbreiding van de woningbouwlocatie Fructus
- Mogelijkheden voor de sportvisserij verbeteren in kolken en strangen

Wely

- Windmolens plaatsen als er draagvlak is bij omwonenden. Er mag geen geluidsoverlast en gezondheidsschade uit voortkomen.
- Stimuleren herontwikkeling terrein Vink's Conserven

Kesteren

- Blijven inzetten voor het oplossen van het fileprobleem bij de Rijnbrug
- Bouwen waar het kan, ook op inbreidingslocaties
- Samenwerking en stimulerende maatregelen voor afronding centrum plan
- Doorpakken op de plannen voor de stationslocatie
- Multi Functionele Accommodatie ter vervanging van dorpshuis, gymzalen en waar nodig scholen
- Extra fiets/wandel verbinding tussen Kesteren Zuid en stationsomgeving voor bereiden
- Vestiging van extra supermarkt toestaan
- Realiseren nieuwe velden voetbal en korfbal

Echteld

- Extra aandacht voor woningbouw, met de nadruk op het gladstrijken van de laatste rimpels voor de ontwikkeling van Broedershof
- Woningbouw op één van de velden van de v.v. Echteld, met aandacht voor de wensen van de vereniging.
- In overleg met alle verenigingen een Multi Functionele Accommodatie realiseren met oog voor het rijke verenigingsleven van Echteld
- Het dorp Echteld niet belasten met grotere plannen van algemeen belang. Met de realisatie van Latenstein, PWA-brug, Medel, windmolens en zonneparken heeft het dorp Echteld al een flinke bijdrage geleverd binnen onze gemeente
- Uitbreiden wandelroutes en het dorp aansluiten op bestaande (klompenpad) routes

Eldik

- Reguleren bewoning van een deel van park Rivierendal voor werknemers van lokale bedrijven
- Opnieuw haalbaarheid bouw van woningen aan de Klinkerstraat bekijken

Ochten

- Het Van Drielplein aantrekkelijk maken voor winkelen en parkeren
- Stimuleren ontwikkeling dorps huis
- Duidelijke communicatie met inwoners over de ontwikkeling van de woningbouwplannen en de rondweg Ochten-Oost
- Herontwikkeling locatie Waalhotel met wonen en horeca
- Ontwikkeling hoogwaterterrein Veerhaven Ochten stimuleren
- Representatieve bedrijvigheid bij entree van Ochten A15 realiseren

Opheusden

- Nieuwe woningbouwlocaties ontwikkelen
- Verdere ontwikkeling Agro Business Centre
- Oplossen van de gevaarlijke situatie voor schoolkinderen in de Lindelaan (traject Middenweg-Dorpsstraat)
- Samen met inwoners meewerken aan de recreatieve ontwikkeling van de Maneswaard
- Aansturen op herindeling, zodat de Maneswaard bij Neder-Betuwe gaat horen, in plaats van bij Wageningen
- Ontsluiting voor auto en fiets van nieuwbouwwijken
- Fasering aanleg randweg
- Blijvende aandacht ontwikkeling centrumgebied
- Aandacht voor seniorenhuisvesting

IJzendoorn

- Realisatie nieuwe parkeergelegenheid bij Gerrit van Riemsdijkhuis
- In samenspraak met inwoners herbestemming Isandraschool bezien
- Meewerken aan ontwikkeling Willemspolder en de recreatieve invulling daarvan ten behoeve van inwoners en recreanten

Pottum

- Kijken hoe sluipverkeer Pottumsestraat beperkt kan worden
- Toezien op communicatie met omwonenden bij ontwikkeling perceel Groenestraat/Heuningstraat

CENTRALE THEMA'S VOOR HET CDA NEDER-BETUWE

Naast het benoemen van concrete zaken in de verschillende kernen gaat CDA Neder-Betuwe op de bres voor een aantal thema's op het gebied van zorg, wonen, werken en duurzaamheid.

Zorg

Door goede inrichting van onze **WMO** voorzieningen willen we de nadruk leggen op het verlenen van ondersteuning en zorg aan inwoners die dit niet vanuit eigen kracht kunnen en onze hulp nodig hebben.

Met inzet van cliëntenondersteuning houden inwoners regie op hun leven. Door inzet van welzijnswerkers, jongerenwerkers en buurtsportcoaches werken we verder aan het stimuleren van een **gezonde leefstijl**.

Vanuit ons lokaal preventieakkoord willen we inzetten op het terugdringen van **eenzaamheid**, het betrekken van inwoners die sociaal graag aansluiting willen, het persoonlijk ondersteunen van inwoners met een mantelzorgtaak. Elke inwoner heeft recht op een eigen woonplek. Voor wie niet geheel zelfstandig kan wonen zorgen we voor passende woonruimte in onze dorpen met passende ondersteuning.

Ieder **kind** is uniek in zijn ontwikkeling en verdient **een veilige leefomgeving**. Met hulp van directe omgeving, zoals familie, vrienden, school, burens, kunnen we vroegtijdig problemen signaleren en inzetten op het oplossen vanuit eigen kracht. Indien nodig kan gemeente ondersteuning bieden. Maatwerk is dan gewenst.

Onze nieuwe **statushouders** ondersteunen we in het zo snel mogelijk leren van de Nederlandse taal. We helpen hen met het vinden van een baan, een studie of vrijwilligerswerk. We willen dat zij zich zo snel mogelijk thuis voelen binnen onze gebruiken, normen en waarden.

Ook in onze gemeente worden **drugs, alcohol en lachgas** gebruikt door jongeren en ouderen. Voor wat betreft drugs en lachgas gebruik staat CDA Neder-Betuwe voor het stevig aanpakken binnen de middelen die we hebben. Bij alcohol willen we met preventief beleid sturen op minder en verantwoord gebruik. De inzet van jongerenwerkers, scholen en kerken is hierbij onmisbaar. Iedere volwassene heeft recht op zelfstandig leven. Werk en een inkomen helpen daarbij.

Voor wie zijn weg op de **arbeidsmarkt** niet gemakkelijk vindt, bieden we re-integratie ondersteuning, leer-werktrajecten of vrijwilligerswerk. Wie niet kan werken vanwege fysieke of psychische beperking ontvangt een uitkering.

Wonen en werken

Om een goede en juiste doorstroming te krijgen van de woningmarkt in onze gemeente zal het CDA zich inzetten voor het bouwen van woningen voor starters en senioren met extra aandacht voor grondgebonden woningen en voldoende buitenruimte. **Bouwen** gaan we doen komende jaren! Er staan projecten op stapel in verschillende kernen. Belangrijk voor CDA Neder-Betuwe is dat waar het kan eigen inwoners en mensen die een economische binding hebben met onze gemeente voorrang krijgen. Daarnaast is het belangrijk dat we de voorzieningen op peil houden en dat we bij woningbouw nadenken over uitbreiding van het winkelbestand, huisvesting van onderwijs, voldoende speelruimte, genoeg parkeergelegenheid, veilige fietsroutes, ruimte voor groen en 'ommetjes' en ontsluiting van de dorpen. Het onderhoud van **openbaar groen** willen we verbeteren. Kortom, een nog beter leefbaar Neder-Betuwe!

Vrij baan voor **ondernemers**. Het leidende motto bij CDA Neder-Betuwe is dat de ondernemer alle ruimte moet krijgen, tenzij het algemeen belang in het gedrang is. Hierbij is het van belang dat ondernemers bij nieuwe plannen en uitbreidingen actief met belanghebbenden in overleg treden.

Duurzaamheid

Het is duidelijk dat de energietransitie nog maar aan het begin staat. Bewoners betrekken bij initiatieven is belangrijk. Voor CDA Neder-Betuwe is de communicatie met en hulp aan inwoners van doorslaggevend belang of projecten slagen of niet. **Energie-coaches** kunnen hier een goede rol spelen. Isoleren, windmolens en zonnepanelen op daken zijn nu wellicht leidend, maar CDA Neder-Betuwe pleit ook voor innovatieve technieken, waarbij we geen afval meer produceren. **Laadpalen** in de eigen straat kunnen elektrisch rijden stimuleren. Duurzaamheid betekent ook klimaatadaptie (zoals waterberging), oplossingen voor stikstof problematiek en het vergroten van de biodiversiteit. CDA Neder Betuwe zal maatregelen hiervoor ondersteunen. Dit zijn soms grote verhalen, maar omvat ook het openbaar groen en soms begint het ook al in het eigen tuintje.

*CDA Neder-Betuwe
op de bres voor
goede zorg, wonen,
werken en
duurzaamheid*

VAN DE WETHOUDER

Herma van Dijkhuizen is wethouder in Neder-Betuwe namens CDA Neder-Betuwe. Zij heeft dat zeer succesvol gedaan op het gebied van zorg en welzijn, sport en bewegen, speelruimte, recreatie & toerisme, werk & inkomen. Wij danken haar voor de afgelopen 4 jaar. Ook bij de komende verkiezingen is Herma weer onze kandidaat-wethouder. Daarom ook van haar een inbreng in deze verkiezingsuitgave.

Zorg

De **Kernpunten** waar inwoners terecht kunnen met een zorgvraag, zijn inmiddels goed bekend.

We doen ons best om volwassen inwoners die ondersteuning nodig hebben en dit niet zelf kunnen regelen of betalen te helpen. Veel inwoners vinden het echter lastig om hun zorgvraag goed te verwoorden. Met onafhankelijke **cliëntondersteuning** helpen we hen op weg naar de juiste zorg.

Een belangrijk onderwerp in onze gemeente betreft Het **Rijksvaccinatieprogramma**. In 2019 gaf de volledige raad mij opdracht hier extra aandacht aan te besteden. We zijn in samenwerking met de GGD uitgebreid het gesprek met inwoners aangegaan via consultatiebureaus, verloskundigen en de Nederlandse patiëntenvereniging. Door het geven van voorlichting en het onderwerp bespreekbaar te maken is de vaccinatiegraad gestegen. Ook vroeg de raad mij aandacht te geven aan het stimuleren van plaatsing van **AED's** in onze gemeente. Inmiddels hebben we in alle kernen en buurtschappen een dekkend netwerk naar de normen van HartslagNU.

Welzijn

Er is de afgelopen vier jaar hard aan gewerkt om onze **dorpshuizen** toekomstbestendig te maken. Door het huisvesten van o.a. bibliotheken, kernpunten en ontmoetingsactiviteiten van onze 'Huizen van het dorp', is er in alle dorpshuizen een goede basis om op verder te bouwen. Feit is dat alle verenigingen en stichtingen die voldoen aan het in 2019 door de raad vastgestelde subsidiebeleid, ondersteunende activiteitensubsidie kunnen aanvragen. Eén van die voorwaarden is dat activiteiten aantoonbaar moet bijdragen aan het leefbaar houden van onze dorpen. Ook het verduurzamen en/of verbouwen van de dorpshuizen kan rekenen op (financiële) ondersteuning als dat wenselijk is.

Meer praktisch is er een onderzoek geweest naar ondersteuning van **mantelzorgers**. Gebleken is dat korte individuele ondersteuning gewaardeerd wordt. We werken dit komend jaar verder uit. Veel energie wordt gestoken in het tegengaan van het gevoel van **eenzaamheid** in onze gemeente. Hierbij werken gemeente en Welzijn Rivierstroom samen. Mooie initiatieven zoals 'Samen is Leuker' en 'Lief en Leedstraatjes' helpen om onze inwoners gezond, zelfstandig en gelukkig te laten zijn.

In vier van de zes kernen is een vestiging van de **bibliotheek** Rivierenland te vinden. Behalve met uitleen van boeken zetten zij zich in om inwoners digitaal vaardig te maken. Op de meeste scholen ondersteunt een media-coach bij het leesvaardig worden van jongeren. Ook is er aandacht voor het voorlezen van jonge kinderen. Voorkomen en verminderen van laaggeletterdheid is actief opgepakt maar kan nog een verbeterslag hebben.

Komend jaar worden gemeenten zelf verantwoordelijk voor de inburgering van statushouders. De nadruk zal liggen op het leren van de Nederlandse taal. (Vrijwilligers) werk, stage en praatgroepen doorbreken het isolement en helpen een netwerk op te bouwen. **Vrijwilligers** zijn hierbij onmisbaar ter ondersteuning. Kwetsbare inwoners moeten een veilig woonplek krijgen door wonen en zorg te koppelen. Samen met de andere gemeenten van Regio Rivierenland heb ik deze uitdagende taken afgelopen jaren voorbereid.

Afgelopen jaren hebben ik sterk ingezet op stimuleren van meer bewegen en **sporten** van onze inwoners. Neder-Betuwe doet mee aan verschillende initiatieven om inwoners uit te dagen tot een gezonde leefstijl zoals: JOGG Gezonde Jongeren, Gezonde Toekomst, open sportclub, vitaal sportpark, beweegaccommodaties, de **beweegbus**, inzet van buurtsportcoaches, project Gemeenten Samen Gezond. Ook acties als 'verenigingen Rookvrij' en 'NIX 18' dragen hieraan bij. In vijf dorpen is een prachtig initiatief gestart: Walking Football. Voetbal waarbij je niet mag rennen en een half veld gebruikt. Erg in trek bij onze senioren. Daarnaast is er Kans Voetbal opgestart waar kinderen die extra aandacht en begeleiding nodig hebben, kunnen voetballen. Verenigingen spelen steeds een cruciale rol en verdienen blijvend onze steun en aandacht.

Kunst en cultuur

Verschillende culturele instellingen hebben afgelopen periode aandacht gekregen door een bezoek of een ondersteunend gesprek. Ondanks de beperkte financiële middelen in de afgelopen begrotingen voor **Kunst en Cultuureducatie** heb ik samen met regio-gemeenten subsidie van de provincie verkregen voor het plan 'Inspirerend Rivierenland' ter versterking van de verhaallijnen van ons cultureel erfgoed.

Recreatie en Toerisme

Waar mogelijk heb ik mijn kennis en netwerk ingezet om onderwerpen met elkaar te verbinden. Zo is er een prachtige **Laanboomfietsroute** gelanceerd die voornamelijk door onze gemeente voert. In Ochten staat in samenwerking met Provincie Gelderland, Waterschap en Rijkswaterstaat een prachtig Pareltje in de startblokken: **Veerhaven Ochten**. In het verlengde hiervan heb ik samen met de gemeente Tiel een flinke subsidie losgekregen om de mogelijkheden voor een betere **fiets- en wandelverbinding** tussen Echteld en Tiel te onderzoeken bij het Amsterdam-Rijnkanaal. Het aantal Klompenpaden en ommetjes wordt steeds uitgebreider.

Ook de Linge wordt niet vergeten; samen met gemeenten Overbetuwe, Lingewaard en Buren hebben we de visie Boven Linge opgesteld. De ambitie is om een fietspad aan te leggen zoveel als mogelijk langs de Linge. Het is belangrijk hier in een vroeg stadium afspraken over te maken in samenhang met ruimtelijke ordening, bijvoorbeeld bij een onderwerp als toekomstige woningbouwlocaties.

Jongeren

Neder-Betuwe is één van de gemeenten met relatief de meeste jongeren. Goede speelruimte is daarom van groot belang. Afgelopen jaar zijn ruim 20 **speelplekken** opgeknapt, heringericht of nieuw gerealiseerd. Buurtbewoners, ook kinderen, hebben de gelegenheid gehad om mee te denken en aan te geven wat ze van de gemaakte schetsen vonden. In drie dorpen is een **voetbalkooi** gebouwd. Kesteren heeft een beweegpark gekregen. Aan de rand van Dodewaard staat verbetering van de **beweegaccommodatie** op de planning voor 2022. IJclubs, hardloop-, skeeler- en wielrenverenigingen slaan de handen ineen om dit mogelijk te maken.

Natuurlijk ga ik de komende vier jaar graag verder met het realiseren van alle plannen die op stapel staan. Er zijn nog veel mooie onderwerpen om op te pakken en Neder-Betuwe nog leefbaarder, gezonder en socialer te maken. Uw stem is daarom van wezenlijk belang.

Neder-Betuwe, februari 2022

ONZE KANDIDATEN

lijsttrekker

1. MARTIN HOMMERSOM

Echteld

2. GEERTEN VAN DER LUGT

Ochten

3. HERMA VAN DIJKHUIZEN

Ochten

4. HERMAN VAN DE BIJL

Opheusden

5. CORRY VAN RHEENEN

Kesteren

6. CHRIS GERRITSEN

Dodewaard

7. ARIE BUIS

Ochten

8. MARINUS VAN DEE

Echteld

9. PETER VAN BEVEREN

Dodewaard

10. MAUREEN HOMMERSOM

Echteld

- 11. A. Keuken, Opheusden (m)
- 12. H.J. Rustenhoven, Dodewaard (m)
- 13. P.J.M van Boheemen, Kesteren (m)
- 14. H.J.J. Kuenen-Dorrestijn, Ochten (v)
- 15. J.H. Roelofsen, Dodewaard (m)
- 16. K.J. Olthoff, Opheusden (m)
- 17. E.J. Oskam, Kesteren (m)
- 18. J.C. Hermsen, Ochten (m)
- 19. H. Gerritsen, Dodewaard (m)
- 20. J. van Dijkhuizen, Kesteren (m)